

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет будівництва і архітектури

**КОМПОЗИЦІЯ В ДИЗАЙНІ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА.
РОЗРОБКА МАЛОЇ АРХІТЕКТУРНОЇ ФОРМИ (МАФ)
НА ОСНОВІ ПРОЄКТУ «КАФЕ НА 50 МІСЦЬ»**

Методичні вказівки та завдання
до виконання практичних занять з композиції
для здобувачів 2 курсу першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти спеціальності G17 «Архітектура та містобудування»

Київ 2026

УДК 72.012:725.94
К63

Укладачі: М. В. Гарбар, канд. арх., доцент,
Т. В. Вайнер, асистент,
В.А. Щурова, канд. арх., доцент

Рецензент В.О. Праслова, канд. арх., доцент

Відповідальний за випуск В.О. Тімохін, д-р арх., професор

Затверджено на засіданні кафедри дизайну архітектурного середовища, протокол № 8 від 23 січня 2026 року.

В авторській редакції.

Композиція в дизайні архітектурного середовища. Розробка
К63 малої архітектурної форми (МАФ) на основі проєкту «Кафе на 50
місць» [електронний ресурс]: методичні вказівки та завдання до
практичних занять з композиції /Уклад.: М.В. Гарбар, Т.В. Вайнер,
В.А. Щурова. – Київ: КНУБА, 2026. – 40 с.

Містять вимоги та рекомендації до виконання практичних
занять з композиції у третьому семестрі.

Призначено для здобувачів 2 курсу першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти спеціальності G17 «Архітектура та містобудування».

© КНУБА, 2026

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Індивідуальна робота «Композиція в дизайні архітектурного середовища. Розробка малої архітектурної форми (МАФ) на основі проєкту «Кафе на 50 місць» виконується в осінньому 3-му семестрі і є продовженням та логічним завершенням курсу Композиція розпочатого на 1 курсі. Індивідуальна робота спрямована на ґрунтовний аналіз та формування навичок композиційного формоутворення об'ємно-просторової малої архітектурної форми (МАФ) поруч із запроєктованим кафе на заданій території з використанням знань, отриманих з лекційних курсів та практичних занять з композиції, зокрема «Геометричний метод пропорціювання в об'ємній композиції».

Мета роботи – закріплення теоретичних знань з композиції в дизайні архітектурного середовища та набуття практичних навичок композиційного формоутворення об'ємно-просторової малої архітектурної форми у взаємозв'язку з генеральним планом та навколишнім середовищем.

Основні завдання роботи:

- аналіз функціонального та просторового зонування території з визначенням місця та ролі МАФ у структурі генерального плану;
- формування об'ємно-просторового образу МАФ з урахуванням композиційних осей;
- застосування засобів формоутворення архітектурного середовища, принципів виявлення тектоніки та композиційних прийомів.
- використання базових елементів ергономіки та антропометрії;
- формування цілісного художнього образу об'єкта.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Мала архітектурна форма проєктується на території кафе на 50 місць та може виконувати функцію альтанки, навісу, павільйону, споруди для велосипедів, дитячого майданчика або іншого елементу благоустрою. МАФ розглядається як об'ємна або об'ємно-просторова композиція, що є складовою архітектурного середовища. Мала архітектурна форма (МАФ) може проєктуватися, як невелика будівля певного функціонального призначення, яке вибирає студент та розробляє «сценарій» її використання. Ідеться про події, які будуть розгортатися середині приміщення та навколо нього. МАФ може бути закритого, відкритого, та прохідного типу, використовуватися цілорічно або тільки в теплий період року.

МАФ може бути відкритого, напіввідкритого або закритого типу, стаціонарною або тимчасовою спорудою, виготовленою з легких конструкцій з можливістю швидкого монтажу та демонтажу. Максимальна площа МАФ – до 50 м².

АНАЛІЗ ТЕРИТОРІЇ ТА ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПЛАН

Перед початком проектування необхідно виконати аналіз генерального плану ділянки, де проектується кафе на 50 місць, а саме:

- аналіз існуючої та проектної забудови;
- функціональне зонування території;
- схеми руху пішоходів і транспорту;
- визначення композиційних осей;
- аналіз благоустрою та озеленення.

Функціональне зонування виконується з використанням умовних позначень та кольорового виділення зон.

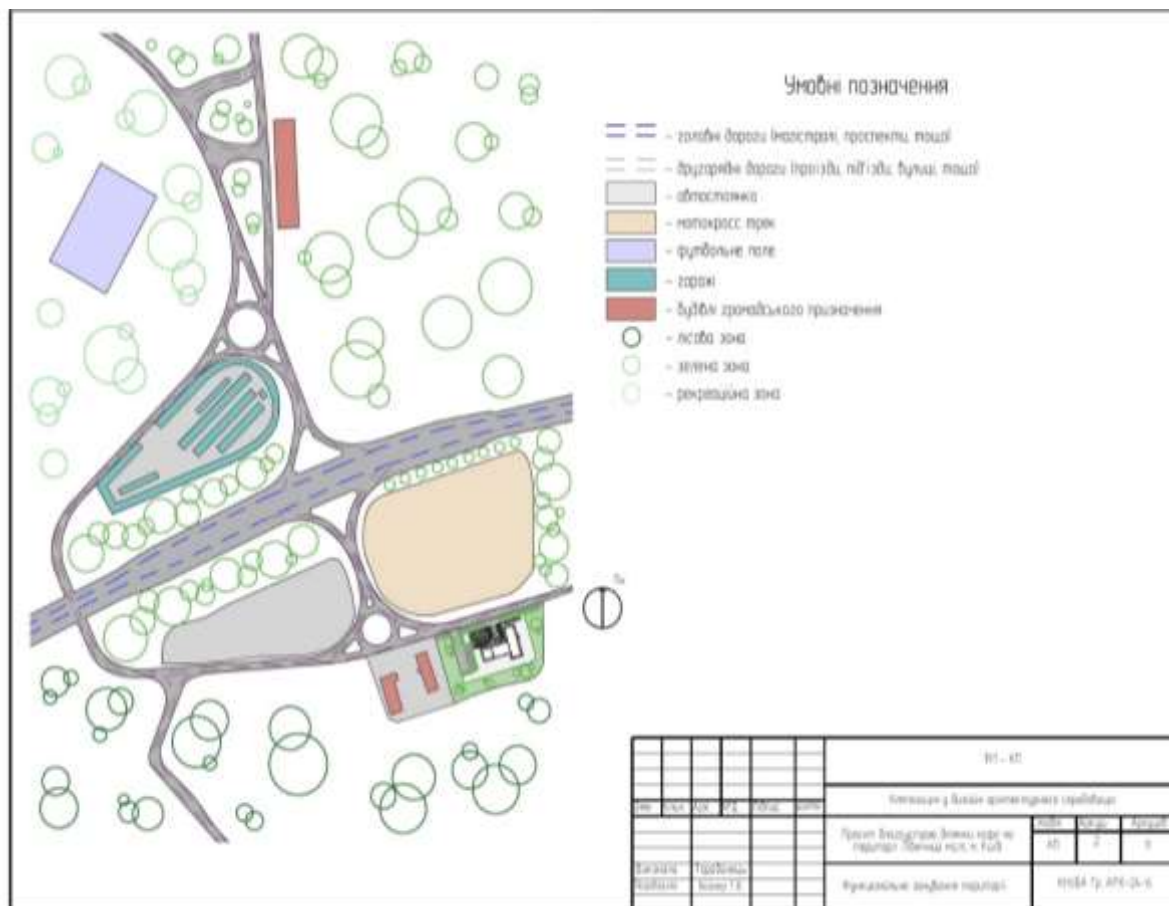
Аналіз існуючої та проектної забудови включає аналіз містобудівної ситуації та рельєфу, сторін світу, інсоляцію тощо. Важливою частиною генплану є функціональне зонування території – розподіл території обраної ділянки за характером переважаючого використання, тобто за типом функціонального призначення.

В цьому разі необхідно проаналізувати генплан та визначитись, яка забудова та благоустрій запроєктовані на цій ділянці, де розташовані будівля кафе та зони відпочинку, доріжки для прогулянок, де проїзди, пішохідні алеї та інші елементи благоустрою. Запропонувати місця, де можуть бути розміщені доріжки та стоянки для велотранспорту, за потреби. Відобразити своє бачення в організації під'їзду або проходу до об'єкта проектування – МАФу.

Для формування комфортного середовища слід урахувати загальну концепцію озеленення генерального плану. За допомогою рослин та квітів можна досягти бажаного декоративного ефекту. Фігурна стрижка чагарників здатна доповнити та збагатити об'ємно-просторову композицію додатковими акцентами на шляху до дизайн-об'єкта. Залежно від образу будівлі, її колористичного рішення, застосованих матеріалів, фактур можна підібрати рослини, які стануть додатковим засобом підкреслення спорідненості архітектури та природного середовища.

Також необхідно вказати напрямки руху транспорту, заїзди на ділянку, автостоянки для відвідувачів і персоналу, розвантажувальні майданчики. Важливо розробити маршрут пішоходів, щоб він найменше перетинався з транспортним рухом, вказати головний вхід до будівлі та

можливий сценарій руху по території генерального плану з урахуванням малої архітектурної форми. Таким чином можна розрахувати необхідну ширину доріжок, формування площ для скупчення відвідувачів перед будівлею. Схему транспортно-пішохідного руху можна об'єднати зі схемою функціонального аналізу та зонування території за погодженням з керівником проєкту (рис. 1).

*Рис. 1. Функціональний аналіз та зонування території.
Студентка Тарабанець А., керівник асистент Вайнер Т.В.*

На генеральному плані необхідно організувати територію прилеглу до будівлі кафе та запроєктованого МАФ (рис. 2).

Для цього необхідно:

- розробити підходи для пішоходів та можливість під'їзду для велосипедистів та транспорту згідно з аналізом, проведеним на схемі транспортно-пішохідного руху.
- передбачити благоустрій території – пішохідні доріжки, штучне функціональне та декоративне освітлення, озеленення, квітники, лави, смітники тощо.

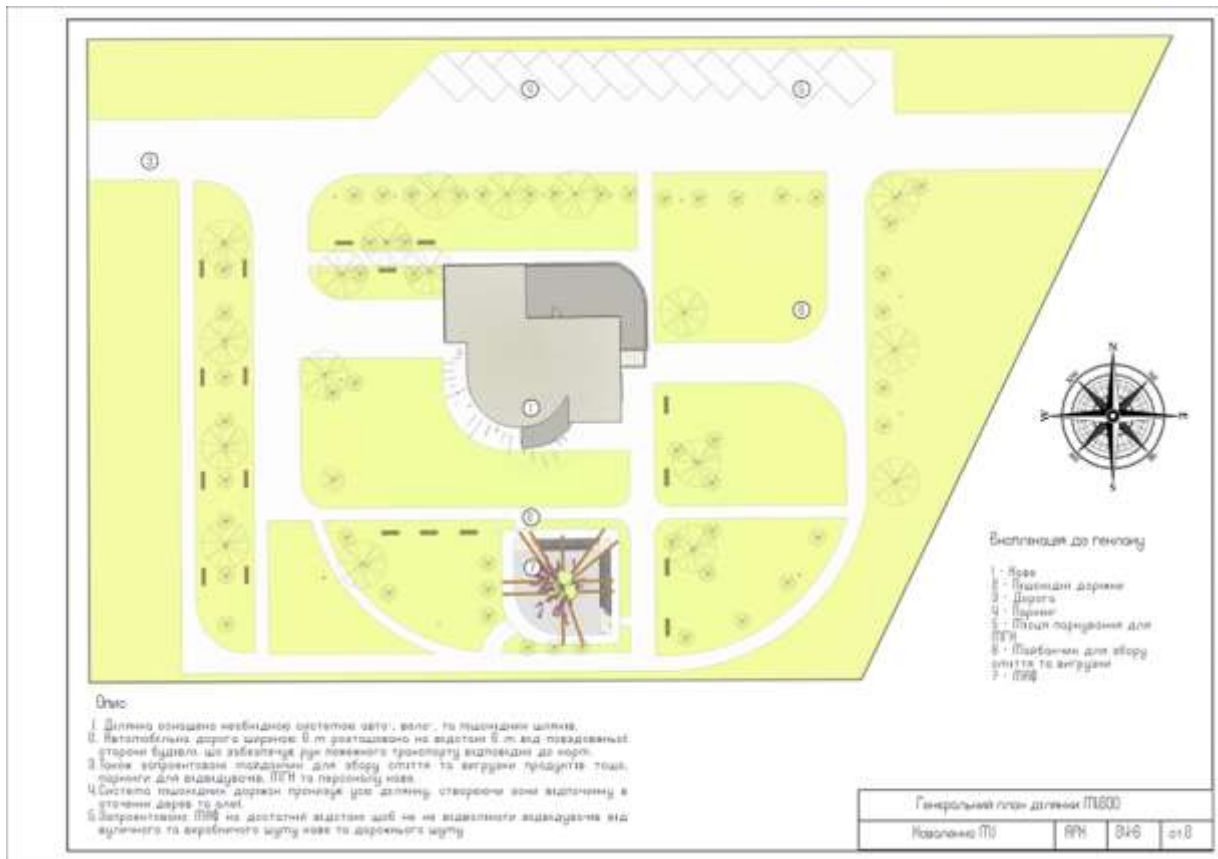

Рис. 2. Генеральний план ділянки.
Студентка Коваленко М., керівник асистент Вайнер Т.В.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОМПОЗИЦІЇ В ДИЗАЙНІ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА

Композиція в дизайні архітектурного середовища є засобом художньої організації простору та предметно-просторових елементів у єдину цілісну систему. Її основним завданням є узгодження функціональних, конструктивних і естетичних характеристик об'єктів архітектурного середовища з урахуванням сприйняття людиною.

Мала архітектурна форма в цьому проєкті розглядається як об'ємна або об'ємно-просторова композиція, що підпорядковується загальній композиційній ідеї генерального плану та формує просторовий акцент або елемент середовищного ансамблю.

Композиційні осі є одним з базових засобів організації архітектурного середовища. Вони визначають напрямки розвитку композиції, підпорядковують розміщення об'ємів та формують візуальні та функціональні зв'язки між елементами середовища.

У проєкті МАФ композиційні осі можуть:

- збігатися з основними пішохідними маршрутами;

- підкреслювати вхідні зони або функціональні акценти;
- організовувати взаємозв'язок між будівлею кафе, МАФ та елементами благоустрою;
- формувати симетричні або асиметричні композиційні рішення.

Свідоме використання осей дає змогу досягти просторової впорядкованості та композиційної цілісності середовища.

Засоби формоутворення архітектурного середовища поділяються на три основні групи:

1. *Засоби які допомагають організувати структуру об'єкта (виявлення тектоніки).* Надають можливість чіткого розкриття конструктивної схеми, логічного взаємозв'язку несучих та огорожувальних елементів та виявлення несучого остову та навантаження у формі об'єкта.

2. *Засоби гармонізації форми:* пропорціювання; масштаб та масштабність відносно людини і навколишньої забудови; співвідношення частин і цілого.

3. *Засоби емоційної виразності:* колір як засіб акцентування та зонування; фактура і текстура матеріалів; контраст або нюанс у поєднанні форм та поверхонь.

Принципи виявлення тектоніки

Тектоніка в архітектурі відображає взаємозв'язок конструктивної системи та художнього образу об'єкта. У проєкті МАФ необхідно враховувати такі принципи:

- *Принцип художньої виразності матеріально-просторової структури,* що передбачає цілісне сприйняття форми та конструкції;
- *Принцип відображення статичної роботи конструктивної системи,* коли форма наочно демонструє роботу навантажень та опор;
- *Принцип виявлення властивостей будівельних матеріалів,* з урахуванням їх фізичних та естетичних характеристик;
- *Принцип відображення технології виготовлення конструкцій,* що підкреслює сучасність або традиційність проєктного рішення.

Композиційні прийоми

Формуючи об'ємно-просторове рішення МАФ, рекомендується використання таких композиційних прийомів:

- симетрія та асиметрія – як засіб створення врівноваженої або динамічної композиції;
- ритм та метр – повторення або чергування елементів і інтервалів;
- контраст та нюанс – зіставлення форм, масштабів, матеріалів;
- пропорції – гармонійне співвідношення розмірів частин і цілого;

- стильові особливості;
- масштаб та масштабність – відповідність об'єкта людині та середовищу.

Свідоме та обґрунтоване застосування зазначених прийомів є обов'язковою умовою якісного виконання проєкту.

Ергономічні та антропометричні основи проєктування МАФ

Ергономічні та антропометричні основи є невід'ємною складовою проєктування малої архітектурної форми, оскільки об'єкт безпосередньо взаємодіє з людиною та призначений для повсякденного використання у громадському просторі. Основним завданням ергономіки є забезпечення комфортних, безпечних та функціонально доцільних умов перебування людини в архітектурному середовищі. Антропометрія в архітектурному проєктуванні ґрунтується на врахуванні габаритів, пропорцій та рухових можливостей людини у статичних і динамічних положеннях. Під час розробки МАФ необхідно орієнтуватися на середньостатистичні антропометричні показники дорослої людини, а якщо це об'єкт, який передбачений для дітей, то параметри означеної вікової групи з урахуванням різних сценаріїв користування об'єктом [5, 6]. Основні розміри людської фігури для подальшого розрахунку габаритів обладнання і площ функціональних зон.

Середні статичні розміри людської фігури:

- зріст – 1740 мм;
- висота з піднятими вгору руками – 2130 мм;
- ширина в плечах – 470–500 мм;
- розмах рук – 1830 мм;
- радіус руху руки – 750 мм;
- ширина фігури зі складеними на грудях руками – 550–600 мм;
- висота людини в положенні сидючи (при висоті сидіння 450 мм) –

1350 мм.

Середні динамічні розміри людської фігури:

- досяжність руки вперед під кутом 90° – 860 мм;
- положення сидючи на колінах – висота 1000 мм, глибина 625 мм;
- положення сидючи на підлозі (зігнуті ноги) – висота 875 мм,

ширина 625 мм, глибина 875 мм.

Середні динамічні розміри людської фігури:

- витягнутою вперед рукою під кутом 90 градусів – 860 мм;
- сидючи на колінах – висота 1000мм, глибина 625мм;
- сидючи на підлозі (із зігнутими ногами) – висота 875 мм, ширина

625 мм, глибина 875 мм.

Антропометричні характеристики зазвичай подаються у вигляді таблиць (числових даних) (табл.1), [5] та антропометричних креслень – схематичних зображень людини в різних положеннях (рис. 3 – 8).

Антропометричні характеристики чоловічого і жіночого тіла

Розміри чоловічого тіла

№ з/п	Вимірювана величина	Розмір, мм		
		середній	найменший	найбільший
1	Зріст	1680	1585	1775
2	Зона вертикальної досяжності	2140	2000	2280
3	Довжина руки, витягнутої в сторону	723	670	777
4	Зона бокової досяжності (від плечової точки)	622	572	672
5	Довжина ноги	900	830	971
6	Ширина коліна	230	200	260
7	Ширина плечей	380	350	410
8	Довжина плечей	327	300	355
9	Ширина постановки ніг	830	710	950
10	Висота очей	1560	1465	1655
11	Висота плечової точки	1370	1280	1460
12	Висота пальцевої точки	620	565	675
13	Довжина руки	754	696	812
14	Висота верхньої грудної точки	1360	1275	1445
15	Висота лінії талії	1035	955	1110
16	Довжина руки, витягнутої вперед	743	688	800
17	Найбільший сагітальний діаметр	300	—	—
18	Висота очей (сидячи)	1180	1110	1250

Розміри жіночого тіла

№ з/п	Вимірювана величина	Розмір, мм		
		середній	найменший	найбільший
1	Зріст	1567	1470	1660
2	Зона вертикальної досяжності	1981	1860	2110
3	Довжина руки, витягнутої в сторону	661	510	711
4	Зона бокової досяжності (від плечової точки)	568	525	610
5	Довжина ноги	835	765	900
6	Ширина коліна	226	200	256
7	Ширина плечей	349	323	375
8	Довжина плечей	302	276	330
9	Ширина постановки ніг	726	600	846
10	Висота очей	1458	1348	1548
11	Висота плечової точки	1281	1200	1365
12	Висота пальцевої точки	584	524	644
13	Довжина руки	697	646	748
14	Висота верхньої грудної точки	1271	1190	1350
15	Висота лінії талії	976	906	1046
16	Довжина руки, витягнутої вперед	686	635	737
17	Найбільший сагітальний діаметр	300	—	—
18	Висота очей (сидячи)	1100	1030	1170

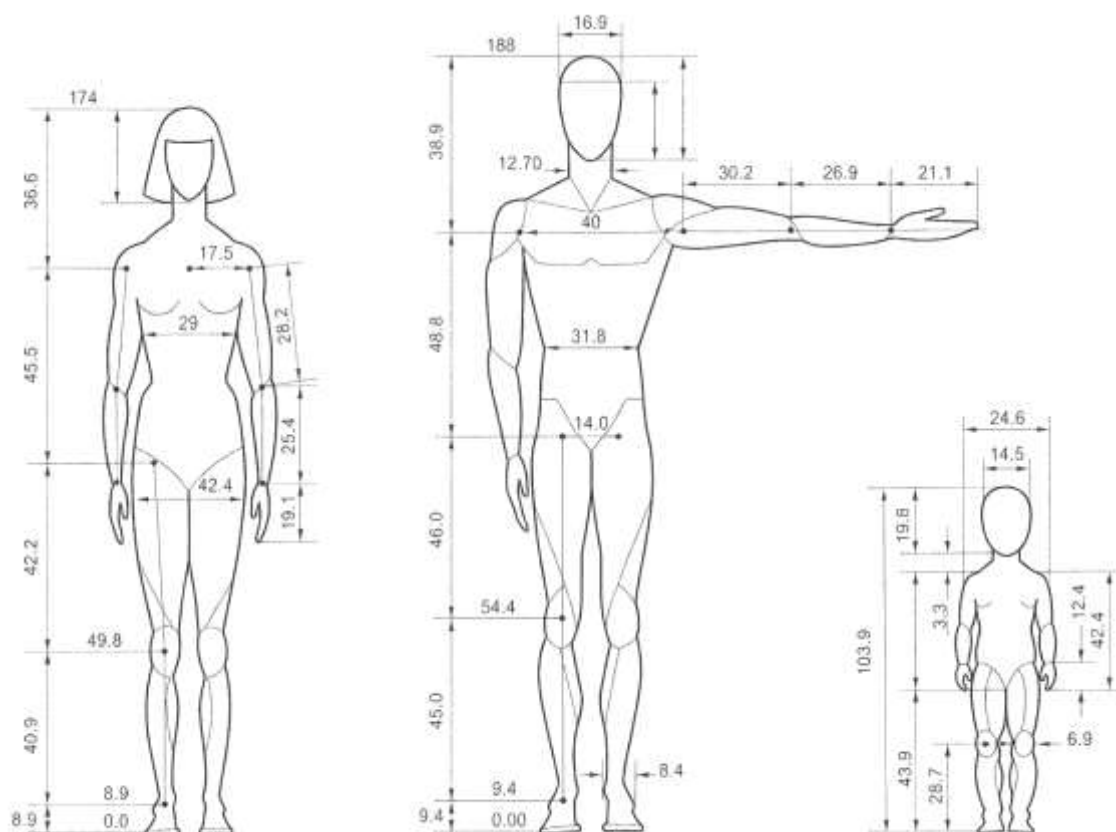

Рис. 3. Система вимірів людського тіла і його частин, які треба враховувати при розробці тематичних дизайн-елементів для різних категорій споживачів

Рис. 4. Розміри кроку людини для влаштування покриття доріжок, використання крупно- і дрібнорозмірних елементів у різних функціональних зонах

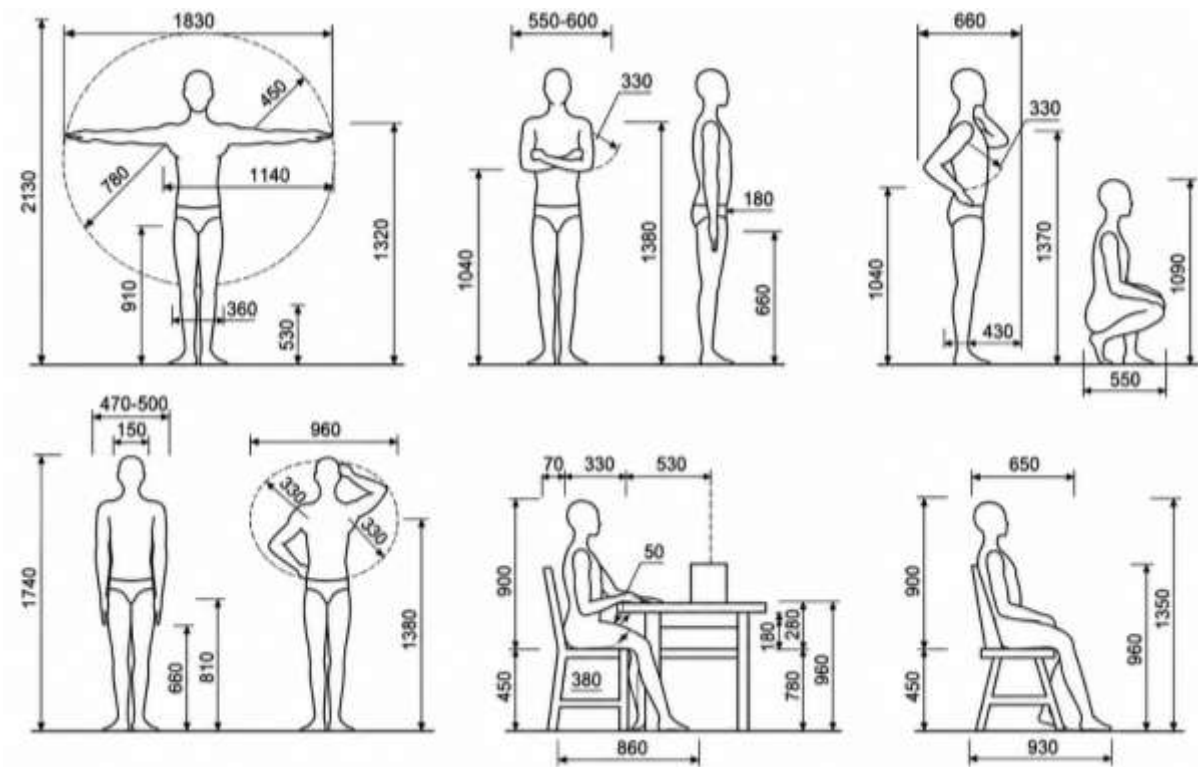

Рис. 5. Статичні антропометричні параметри фігури людини застосовуються для визначення мінімальної площі об'єкта на одну людину, розрахунку загальної площі малої архітектурної форми

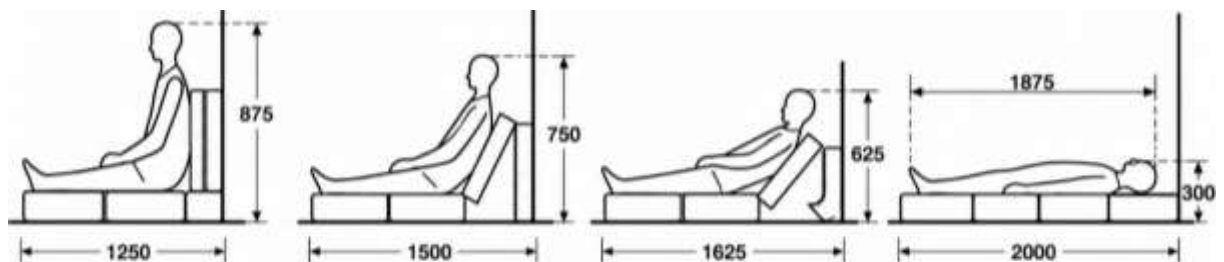

Рис. 6. Антропометричні параметри людини в положеннях сидячи та лежачи для розробки місць для відпочинку

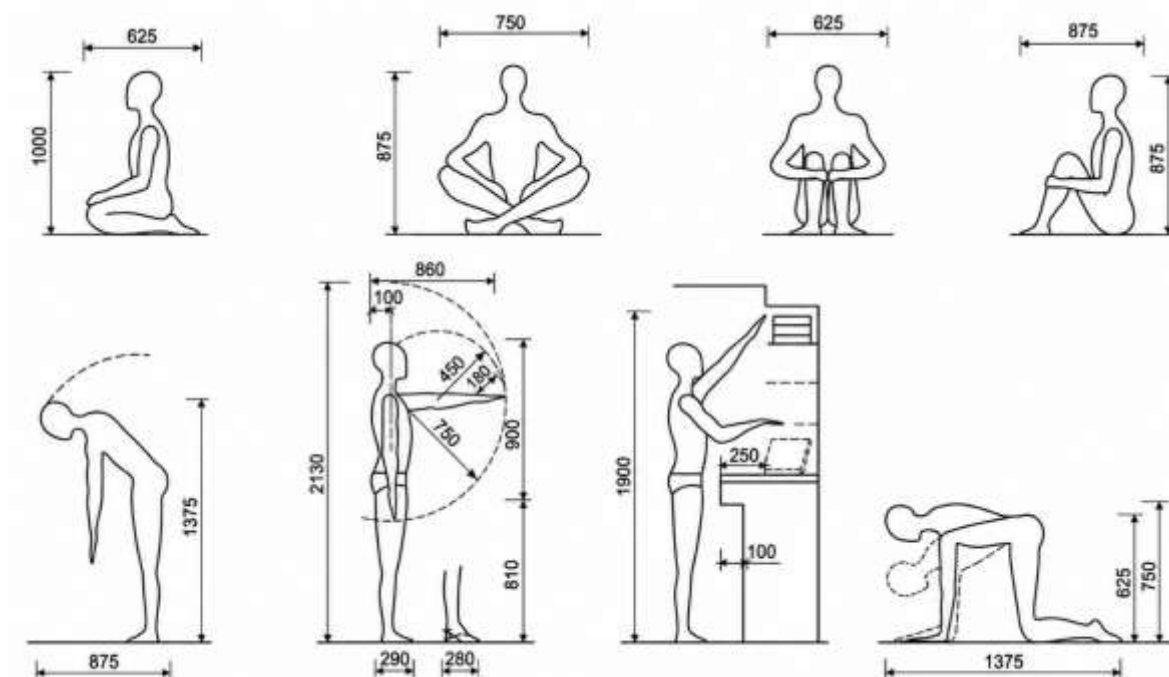

Рис. 7. Динамічні антропометричні ознаки фігури людини для формування комфортного простору у залежності від запланованої діяльності та функціонального призначення малої архітектурної форми

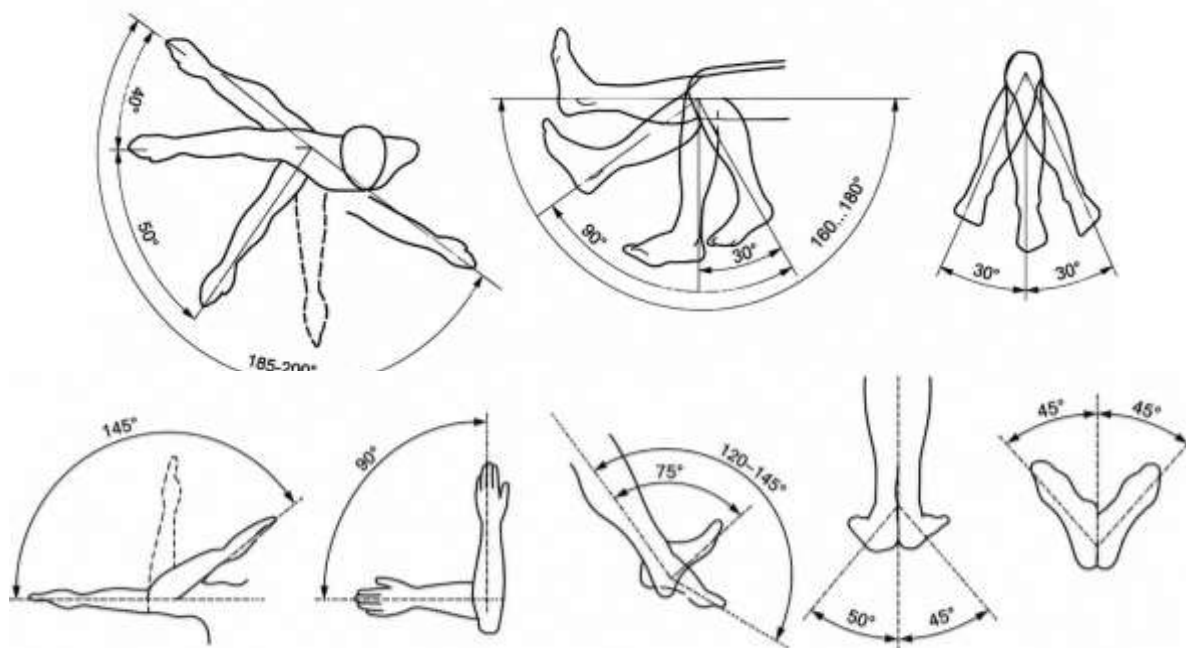

Рис. 8. Кути руху руки, голені і стопи для забезпечення параметрів об'єкта, деталей обладнання для діяльності та відпочинку, влаштування зручних сходів, пандусів, поруччя, застосування спеціальних засобів інклюзивного дизайну тощо

До основних ергономічних принципів проектування належать:

- відповідність розмірів та пропорцій об'єкта параметрам людини;
- забезпечення зручності підходів, проходів і зон перебування;
- безпечність конструктивних елементів та відсутність травмонебезпечних рішень;
- урахування тривалості перебування людини в межах МАФ;
- доступність та зрозумілість просторової організації.

Ергономічні та антропометричні основи повинні бути наочно відображені у графічній частині проєкту та підтверджені схемами і кресленнями (рис. 9).

У складі проєкту необхідно виконати антропометричні схеми, що демонструють співвідношення габаритів МАФ та параметрів людини (стоячи, сидячи, в русі) на планах з нанесенням зон перебування людини, проходів та функціональних елементів; на розрізах з показом вертикальних розмірів, висот, навісів, перекриттів та їх співвідношення з ростом людини; на фасадах з умовним зображенням фігур людей для візуального контролю масштабності.

На кресленнях рекомендується використовувати умовні силуети людини у масштабі, з позначенням основних антропометричних параметрів (висота людини, висота люди з піднятою рукою, зона досяжності рук тощо). Антропометричні та ергономічні схеми повинні підтверджувати обґрунтованість обраних розмірів, висот та просторових рішень МАФ.

*Рис. 9. Антропометрична схема.
Студентка Афанасенко С., керівник асистент Вайнер Т.В.*

ТЕКСТОВИЙ ОПИС КОМПОЗИЦІЙНОГО РІШЕННЯ (КОНЦЕПЦІЯ)

Текстовий опис є обов'язковою складовою практичної роботи та подається у вигляді короткої пояснювальної записки або текстового блоку на листі А3.

У текстовому описі студент повинен:

- сформулювати **основну ідею та концепцію МАФ**;
- обґрунтувати **вибір місця розташування** об'єкта на генеральному плані;
- пояснити **композиційну роль МАФ** у структурі архітектурного середовища;
- описати використані **композиційні осі** та їх взаємозв'язок з пішохідними маршрутами;
- навести приклади застосування **композиційних прийомів** (ритм, симетрія/асиметрія, контраст, нюанс, пропорції);

- обґрунтувати **виявлення тектоніки** та конструктивної логіки об'єкта;
- зазначити використані **засоби формоутворення** (матеріали, фактура, колір, масштабність);
- показати взаємозв'язок МАФ з людиною та навколишнім середовищем.
- Текст повинен бути логічно структурованим, лаконічним, написаним професійною архітектурною мовою без описового перевантаження.

Склад завдання і алгоритм виконання роботи

Підсумкову роботу здають у вигляді альбому форматок на аркушах А3. Приклад роботи наведено у дод. 1. До складу роботи входить:

Генеральний план та аналіз його території.

В якості ділянки до розробки МАФ треба використати генеральний план 1 проєкту з архітектурного проєктування «Кафе на 50 місць».

1. Функціональний аналіз та зонування території запроектованого генплану з виносом умовних позначень.

2. Схема руху транспорту та пішоходів. Схема озеленення. Схема благоустрою (пішохідні доріжки, площадки відпочинку, дитячий майданчик, штучне декоративне водоймище, альтанки, тощо). Композиційні осі.

3. Схема генерального плану, аксонометрична схема генерального плану.

Обрана мала архітектурна форма (павільйон, літня тераса, дитячий майданчик, споруда для велосипедів, навіс, тощо) до запроектованого генплану кафе.

4. Фасади, 4 шт. (М 1: 50, М 1:25)

5. План (М 1:50, М 1:25)

6. Антропометрична схема людини безпосередньо в середині МАФ (масштаб лінійний)

7. Перспективне зображення МАФ бажано в структурі оточуючих різних об'єктів розташованих на запроектованому генплані (масштаб вільний)

8. Макет об'єму малої архітектурної форми разом із територією М 1:100, або лінійний (див. додаток 2).

9. Концепція проєкту та опис використаних композиційних засобів, прийомів та принципів.

Алгоритм виконання індивідуальної роботи:

- Практичне заняття 1. Клаузура. Вибір найбільш вдалого рішення.
Визначення з функцією архітектурного об'єкта.
Практичне заняття 2. Аналіз території та функціональне зонування.
Побудова схем генерального плану та композиційних осей.
Практичне заняття 3. Варіантне опрацювання об'ємів МАФ.
Практичне заняття 4. Деталізація обраного варіанту (плани, фасади).
Практичне заняття 5. Деталізація обраного варіанту (плани, фасади).
Практичне заняття 6. Виконання перспективи чи аксонометрії МАФ.
Практичне заняття 7. Розробка антропометричних та ергономічних схем.
Практичне заняття 8. Концепція проєкту та опис композиційних рішень.
Практичне заняття 9. Оформлення альбому А3.
Практичне заняття 10. Виконання макету

Додаткові допоміжні матеріали наведені у дод. 3 – 5.

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Самостійне сумлінне виконання студентом всіх етапів індивідуальної роботи. Викладення текстової частини концепції без використання ІІІ. У разі виявлення фактів академічного плагіату з боку здобувача, він отримує інше завдання.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка виставляється за критеріями (табл. 2) та згідно з системою оцінювання (табл. 3):

- відповідність проєкту завданню;
- цілісність композиційного рішення;
- грамотність застосування композиційних принципів;
- якість графічної подачі;
- оригінальність та обґрунтованість проєктних рішень.

Критерії оцінювання індивідуальної роботи

Критерії оцінювання	Значення оцінки
Студент виявляє особливі здібності, має високий показник знань теоретичного матеріалу, вміє самостійно узагальнювати знання, правильно використовує набуті знання і уміння для виконання індивідуальної роботи, переконливо аргументує прийняті рішення, володіє термінологією, самостійно розкриває власну творчу думку. Етапи виконано вчасно у встановлені календарним планом терміни. Розробка має творчий підхід та оригінальні дизайнерські рішення.	Відмінно
Студент правильно і глибоко розуміє суть наданого завдання, вміє проявити знання, узагальнювати, систематизувати інформацію, самостійно виправляє допущені помилки та має власне бачення архітектурних рішень. Етапи виконано вчасно у встановлені календарним планом терміни.	Добре
Студент висвітлює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, може виправляти власні помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. Порухені строки здачі. Індивідуальна робота відповідає завданню, але потребує подальшого вдосконалення.	Задовільно
Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, елементарного поняття, відповіді невірні, що демонструють нерозуміння суті запропонованого питання. Порухені строки здачі. Індивідуальна робота має суттєві недоліки або не відповідає темі та завданню.	Незадовільно

**СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ
(РОЗПОДІЛ БАЛІВ)**

Оцінювання за етапами	Оцінка за 70 бальною шкалою
1. Альбом А3	55
2. Макет	15

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Житкова Н.Ю. Композиція: навч. Посіб. / Н.Ю. Житкова, С.Б. Зиміна. – Київ: КНУБА, 2008. – 120 с.
2. Основи дизайну архітектурного середовища: підручник / В. О.Тімохін, Н. М .Шебек, Т. В. Малік та ін. – Київ : КНУБА, 2010. – 400 с.
3. Композиція в дизайні архітектурного середовища: конспект лекцій / Ю.С. Соколовська. – Київ: КНУБА, 2019. – 32 с.
4. Геометричний метод пропорціювання в об'ємній композиції: методичні вказівки до виконання практичних занять з композиції / уклад. В.А. Щурова. – Київ: КНУБА, 2023. – 20 с.
5. Основи дізайну архітектурного середовища: підручник /С.В. Сьомка. – Київ.: НАКККиМ, 2019. – 464 с.
6. Ергономіка в архітектурі: конспект лекцій (для студентів 3 курсу денної форми навчання спеціальності 191 – Архітектура та містобудування) / С.П. Шкляр. – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 55 с.
7. Human Dimension & Interior Space: A Source Book of Design Reference Standards / Julius Panero, Martin Zelnik – Random House, 1992. – 320 с.
8. ДБН Б.2.2-5:2011 із зміною №1,№2,№3 БЛАГОУСТРІЙ ТЕРИТОРІЙ. [Чинний з 01.09. 2012].
9. ДСТУ 8906:2019 Планування та проектування велосипедної інфраструктури. – Київ : ДП Укр НДНЦ, 2020. – 48 с.
- 10.

Інформаційні ресурси

11. <https://www.archdaily.com/906027/root-bench-yong-ju-lee-architecture>
12. https://www.archdaily.com/913594/loop-fahr-02?ad_medium=gallery
13. https://www.archdaily.com/1037560/water-sculpture-lj-p-plus-arhitekti-plus-mkocbek-architects?ad_source=search&ad_medium=projects_tab
14. <https://www.archdaily.com/964851/extra-ordinary-arboretum-emer-sys>
15. <https://www.archello.com/story/121509/attachments/photos-videos/5>
16. <https://kotsiuba.com/project/rybalsky-boulevard>
17. <https://kotsiuba.com/project/taryan-towers>

Допоміжна література

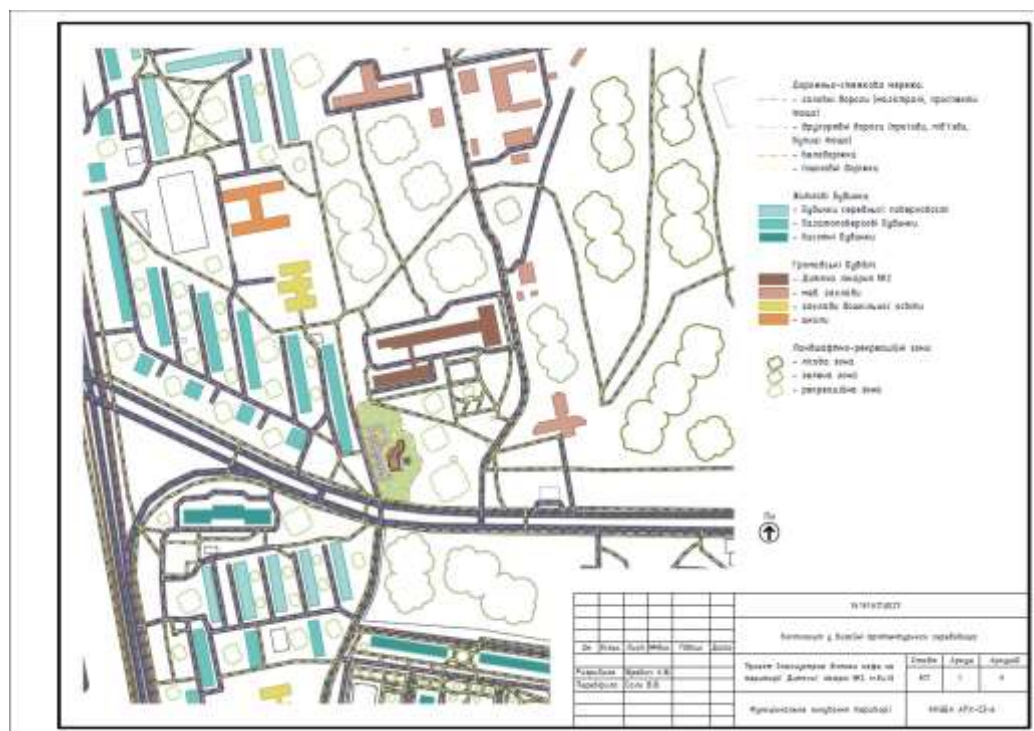
18. Обідняк М. М. Архітектурна композиція: Курс практичних занять та завдань: навч. посіб. / М. М. Обідняк, О. Б. Білінська; за заг. ред. С. М. Лінди. – 2-ге вид., допов. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2018. – 152 с.
19. Криворучко О. Ю. Сучасна архітектура: термінологічний словник. – Львів: Національний ун-т «Львівська політехніка», 2008. – 136 с.
20. Лінда С.М. Архітектурне проектування громадських будівель і споруд: навч. посібник. – Львів: «Львівська політехніка», 2010. – 608 с.
21. Порт В. (Щурова В.А.) ЛАД: ландшафт, архітектура, дизайн. – Київ : ArtHuss, 2017. – 612 с.
22. Обуховська Л. В. Особливості дизайну поліфункціональних малих архітектурних форм: композиційні схеми / Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences. – VI (26), Issue 156, 2018. – Budapest, 2018. – P. 15–18.
23. Праслова В.О. Витоки художнього проектування архітектурного та міського середовища в культурі формування штучного оточення // Сучасні проблеми архітектури та містобудування. – Київ: КНУБА, 2025. – № 71. С. 140–149. – Режим доступу: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2025.71.140-149>
24. Cultural, Spatial & Sensory Futures of Art, Design and Architecture / ed. by S. Sharma, H. Kaur, R. Verma, A. Kadian. Haryana, India: WUD Publishing, 2026. – 114 p.

Приклад альбому індивідуальної роботи

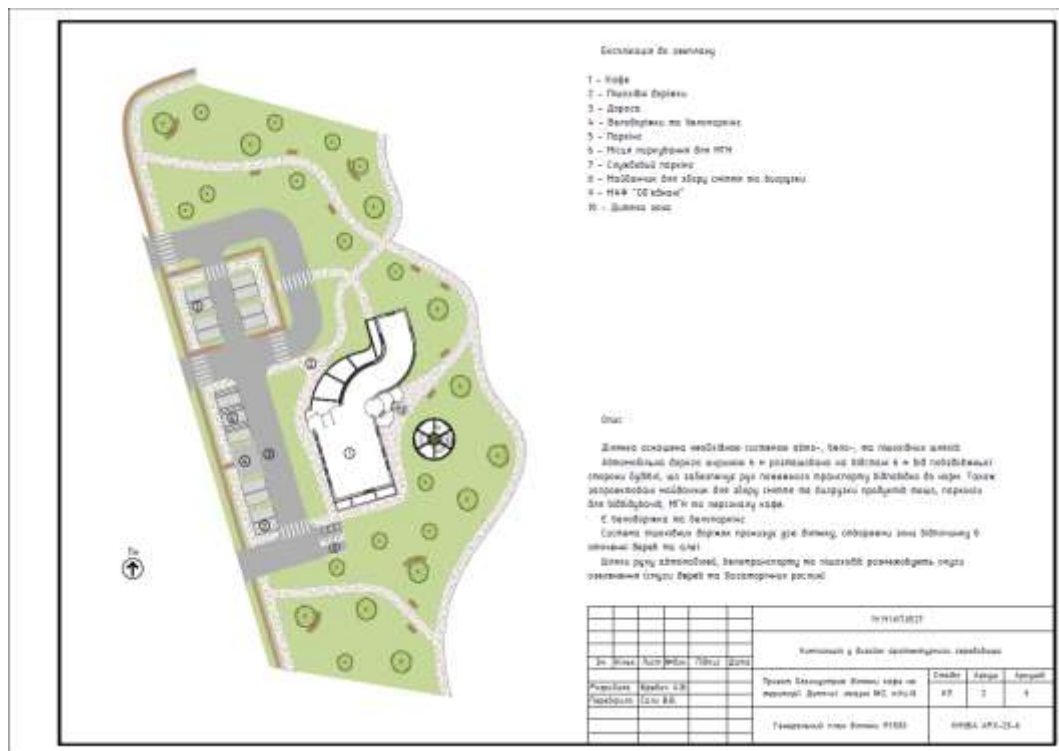
Титульна сторінка.

Студентка Юревич А., керівник Сало В.В.

Функціональний аналіз та зонування території.

Студентка Юрєвич А., керівник Сало В.В.

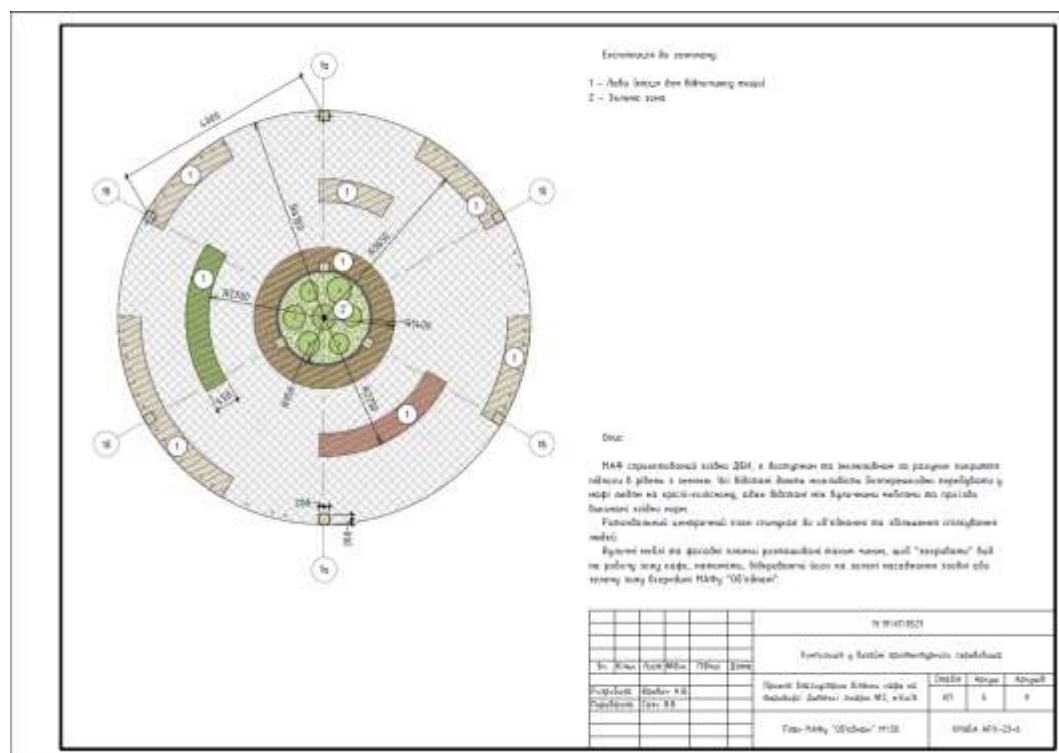
*Схема генерального плану.
Студентка Юревич А., керівник Сало В.В.*

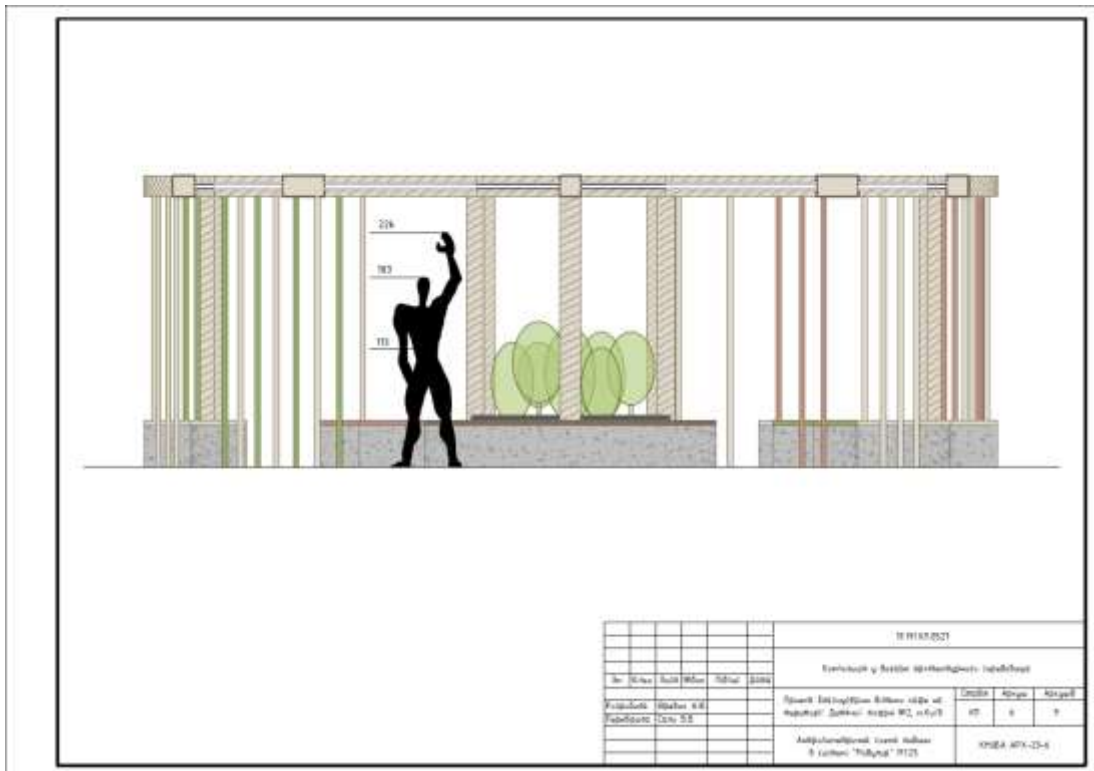
*АксонOMETрична схема генерального плану.
Студентка Юревич А., керівник Сало В.В.*

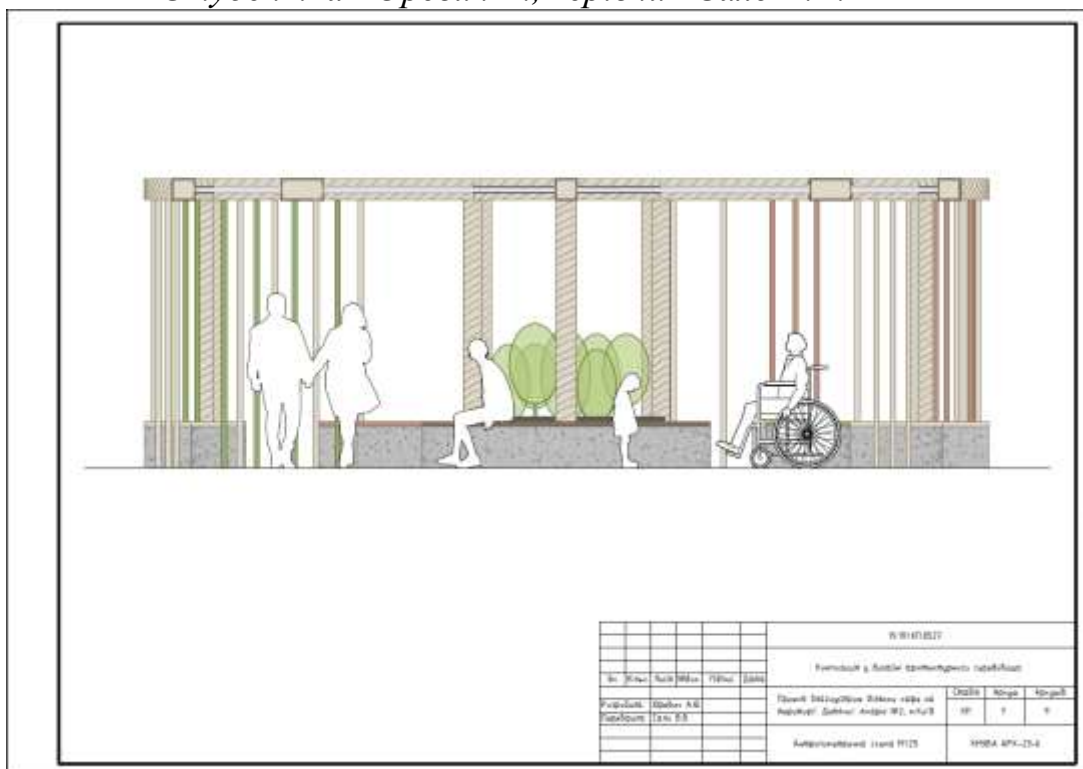
*Фасади малої архітектурної форми.
Студентка Юревич А., керівник Сало В.В.*

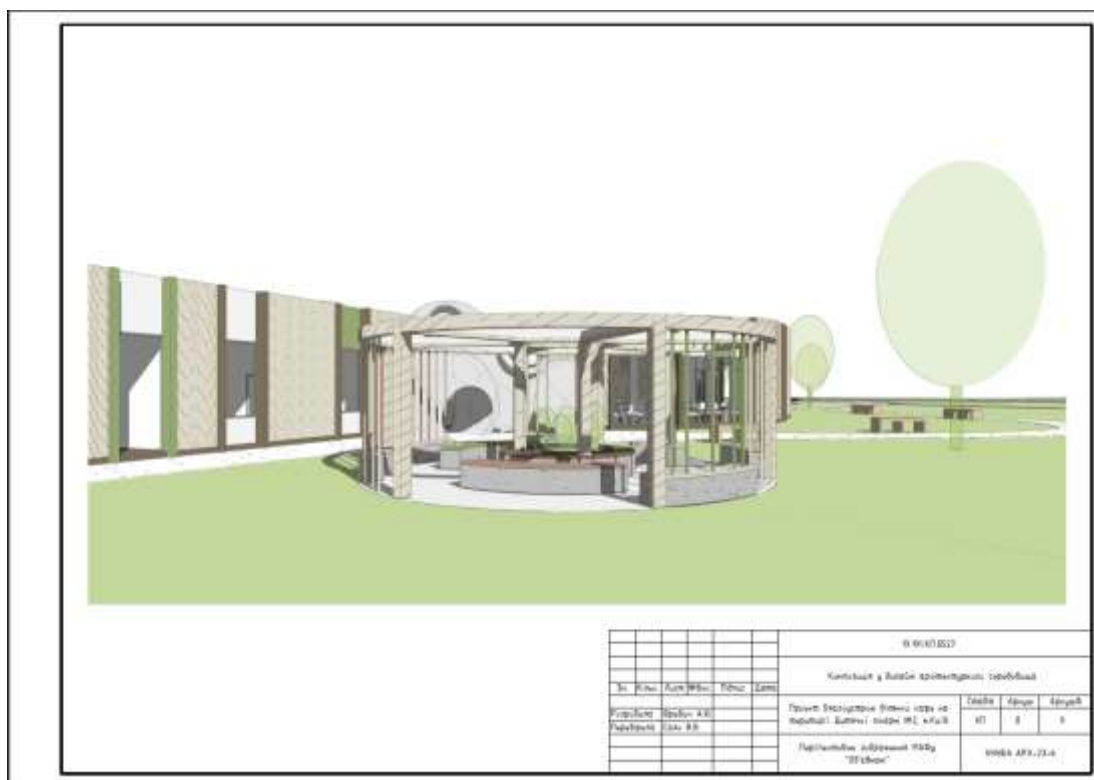
План.
Студентка Юревич А., керівник Сало В.В.

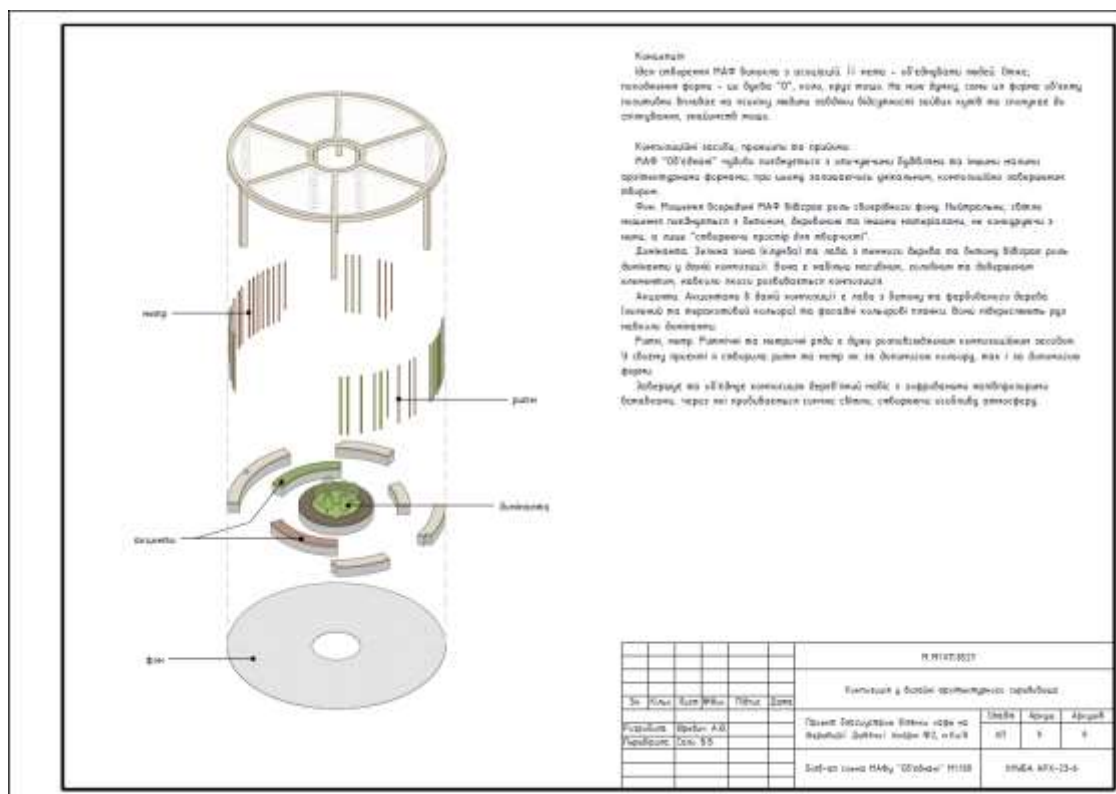
Антропометрична схема людини в системі "Модульор".
Студентка Юревич А., керівник Сало В.В.

Антропометрична схема людини.
Студентка Юревич А., керівник Сало В.В.

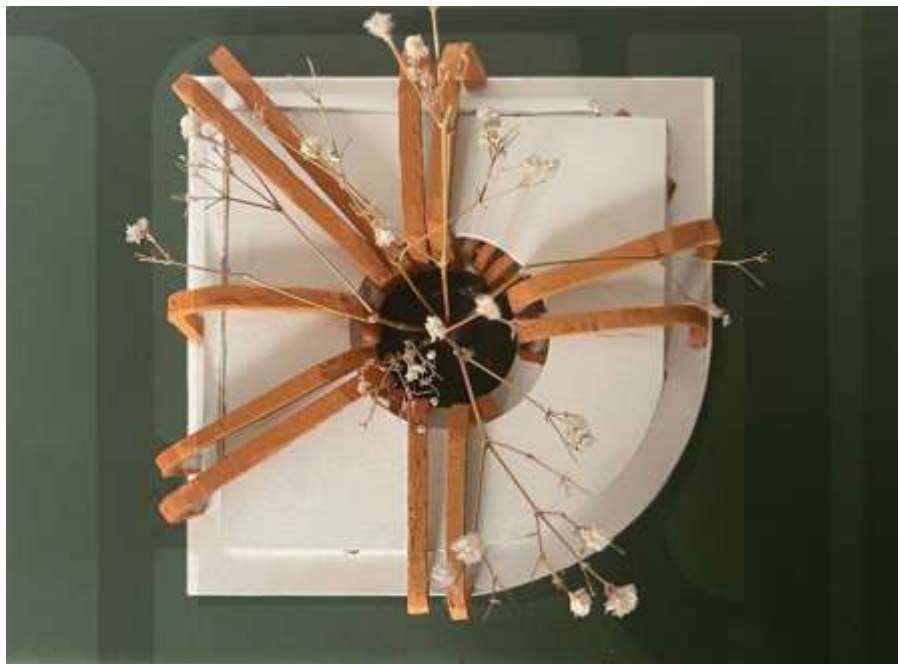

Перспективне зображення МАФ.
Студентка Юревич А., керівник Сало В.В.

Концепція проєкту.
Студентка Юревич А., керівник Сало В.В.

Приклади макету

Приклад №1. Макет.

Студентка Коваленко М., керівник асистент Вайнер Т.В.

*Приклад №2. Макет.
Студентка Ільницька О., керівник асистент Вайнер Т.В.*

*Приклад №3. Макет.
Студентка Гугленко В., керівник асистент Вайнер Т.В.*

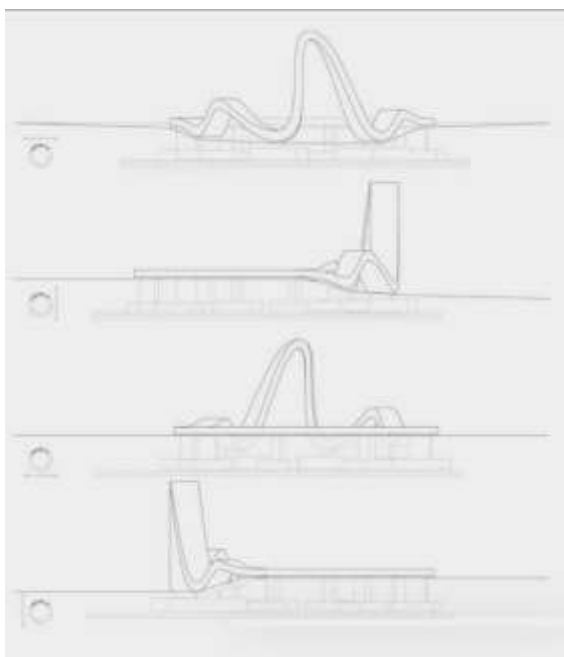

*Приклад №4. Макет.
Студент Мишко І., керівник асистент Вайнер Т.В.*

Приклади проєктів малих архітектурних форм

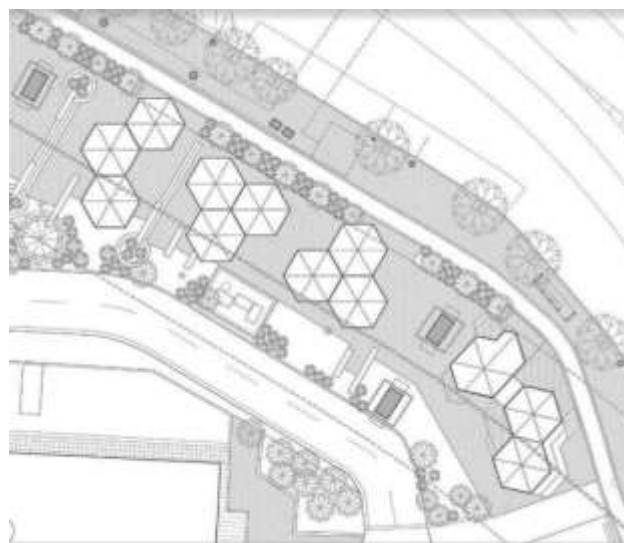
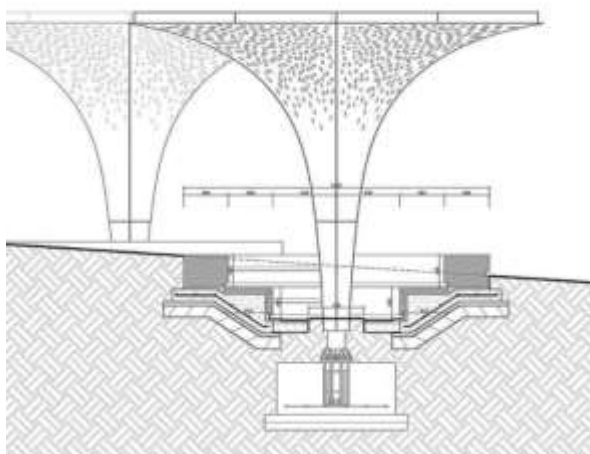
*Лава «Root Bench» .
Проект архітектурного бюро Yong Ju Lee Architecture, район Йонсан,
Південна Корея, 2018 р. [9]*

*Лава «LOOP» .
Проект архітектурного бюро FAHR 021.3, Порту, Португалія, 2018 р. [10]*

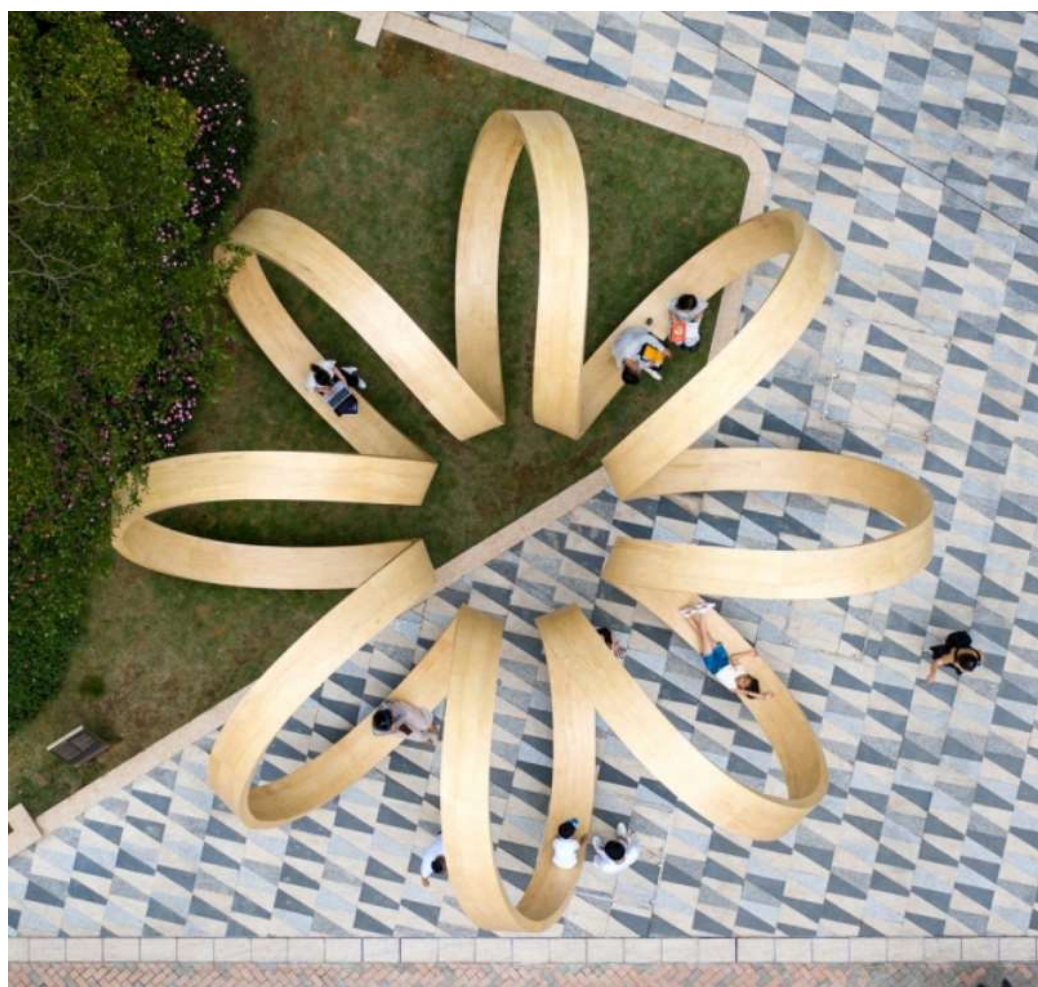

*Водна скульптура.
Проект архітектурного бюро P PLUS arhitekti, m.kocbek architects,
Slovenska cesta, Ljubljana, Slovenia, 2025 p. [11]*

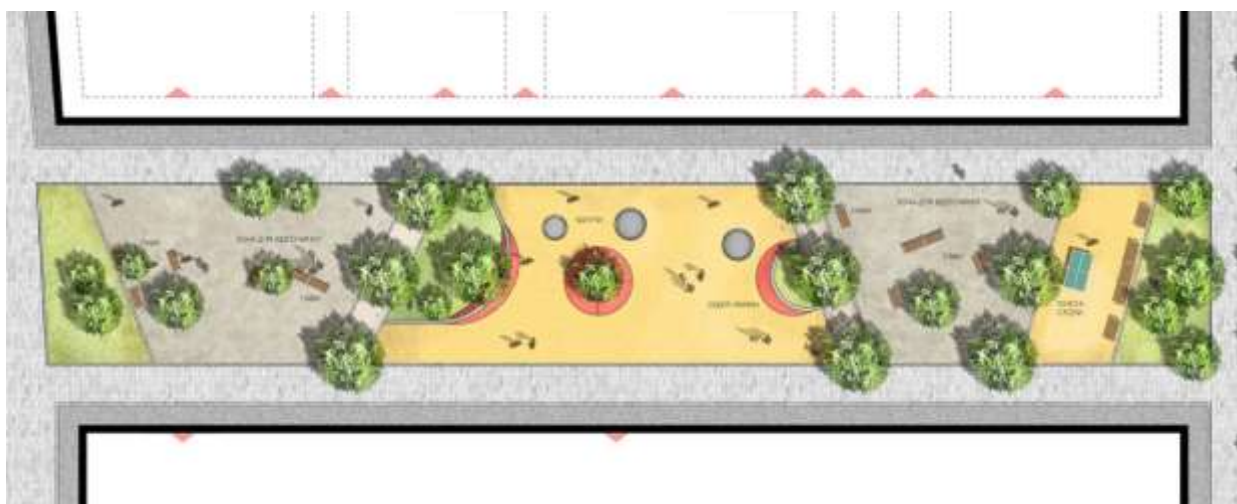

*Архітектурна інсталяція громадського простору з павільйонами
та кафе, інтегрована в підстакадний міський простір
(Extra)Ordinary Arboretum.*

*Проект архітектурного бюро Emer-sys,
Сеул, Південна Корея, 2020 р. [12]*

*Дерев'яна інсталяція «Нескінченна петля».
Проект архітектурного бюро PAUL COCKSEGE STUDIO,
Yue Man Square, Hong Kong, 2021 р. [13]*

*Пішохідний бульвар ЖР Rybalsky.
Спортивна зона.
Проект архітектурного бюро KOTSIUBA,
Україна, Київ, 2017 р. В процесі реалізації [14]*

*Павільйон на дитячому майданчику.
Територія ЖК Taryan Towers
Проект архітектурного бюро KOTSIUBA,
Україна, Київ, 2019- р. В процесі реалізації [15]*

**Таблиця А.1 Склад ігрового та спортивного обладнання
залежно від віку дітей[11]**

Вік дітей	Призначення	Ігрове і фізкультурне обладнання, що рекомендується
Діти ясель- ного віку	Для тихих ігор, тренування посидючості, терпіння, розвитку фантазії	Пісочниці
	Для тренування лазіння, ходьби, переступання, рівноваги	Будиночки, піраміди, гімнастичні стінки Куби дерев'яні 0,2 м х 0,4 м х 0,15 Дошки завширшки 0,15 м; 0,2 м; 0,25 м, завдовжки 1,5 м 2 м; 2,5 м; дошка дерев'яна - один кінець підведений на висоту від 0,1 м до 0,15 м Гора з поручнями, сходинками і центральним майданчи- ком завдовжки 2,4 м, заввишки 0,48 м (у центральній ча- стині), з шириною сходинки - 0,7 м Сходи-драбини, висота 1 м або 1,5 м, відстань між щаб- линою - 0,1 м і 0,15 м
	Для тренування вестибу- лярного апарата, зміц- нення м'язової системи (м'язів спини, живота і ніг), вдосконалення відчуття рівноваги, ритму, орієнтування в просторі	Гойдалки
Діти дошкіль- ного віку	Для навчання і вдосконалення лазіння	Піраміди з вертикальною і горизонтальною поперечною Сходи різної конфігурації, з вбудованими обручами, пів- сфери Дошка дерев'яна на висоті 0,1 м - 0,15 м (встановлюється на спеціальних підставках)
	Для навчання рівновазі, переступанню, перестри- буванню, зістрибуванню	Колода, міцно закріплена, що лежить на землі, довжина 2,5 м - 3,5 м, ширина 0,2 м - 0,3 м Бум завдовжки 2,5 м, завширшки 0,2 м, заввишки 0,2 м Гімнастична колода, довжина горизонтальної частини 3,5 м, похил - 1,2 м, горизонтальна частина - 0,3 м або 0,5 м, діаметр колоди - 0,27 м Гімнастична лавка завдовжки 3 м, завширшки 0,2 м, зав- товшки 0,03 м, заввишки 0,2 м
	Для навчання вхо- дження, лазінню, скочу- ванню	Гірка з поручнями завдовжки 2 м, заввишки 0,6 м; Гора з драбинкою і скатом, довжина 2,4 м, висота 0,8 м, довжина драбинки і ската - 0,9 м, ширина драбинки і ската - 0,7 м
	Для навчання розвитку сили, гнучкості, коорди- нації рухів	Гімнастична стінка, висота 3 м, ширина прольотів не менше ніж 1 м, діаметр щаблини - 0,022 м, відстань між щаблиною - 0,25 м Гімнастичні стовпчики

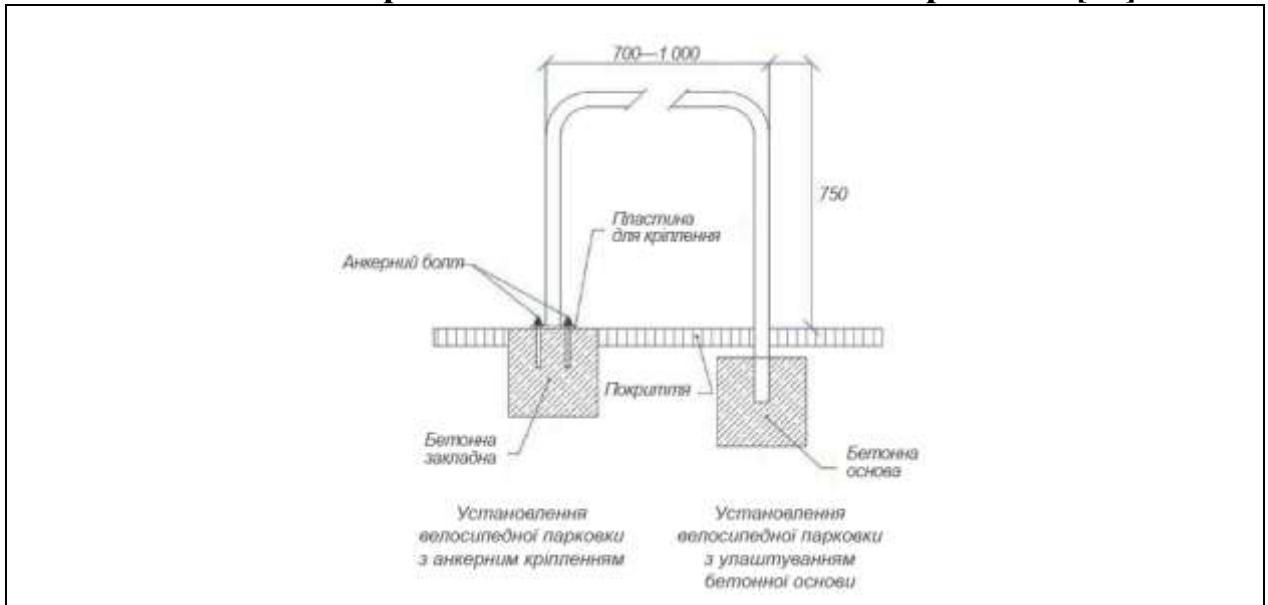
Кінець таблиці А.1 Склад ігрового та спортивного обладнання залежно від віку дітей [11]

Вік дітей	Призначення	Ігрове і фізкультурне обладнання, що рекомендується
Діти дошкільного віку	Для розвитку окоміру, точності рухів, спритності, для навчання метанню в ціль	Стояк з обручами для метання в ціль, висота від 0,12 м до 0,13 м, діаметр обруча від 0,4 м до 0,5 м Устаткування для метання у вигляді "квітки", "півня", центр мішені розташований на висоті: 1,2 м - для молодшого дошкільного віку; 1,5 м - 2 м для старшого дошкільного віку Пристосування для кидання кільця - дошка з укріпленими кілочками заввишки 0,15 м - 0,2 м, пристосування для кидання кільця можуть бути розташовані горизонтально і похило Мішені на щитах із дощок у вигляді чотирьох концентричних кругів діаметром 0,2 м; 0,4 м; 0,6 м; 0,8 м, центр мішені на висоті 1,1 м - 1,2 м від рівня підлоги або майданчика, круги фарбуються в червоний (центр), салатний, жовтий і блакитний кольори Баскетбольні щити, кріпляться на двох дерев'яних або металевих стояках так, щоб кільце знаходилося на рівні 2 м від підлоги або поверхні майданчика
Діти шкільного віку	Для загального фізичного розвитку	Гімнастична стінка заввишки не менше ніж 3 м, кількість прольотів - від 4 до 6 Різновисока щаблина, щаблина-еспандер для виконання силових вправ у висі "Рукохід" різної конфігурації для навчання пересуванню різними способами, підтяганню Спортивно-гімнастичні комплекси - щаблини з 5-6 горизонтальними поперечинами, що укріплені на різній висоті, до щаблини можуть прикріплюватися спортивні снаряди: кільця, трапеції, гойдалки, жердини тощо Зчленовані щаблини різної висоти - 1,5 м; 2,2 м; 3 м - можуть розташовуватися по одній лінії або у формі букв "Г", "Т" або змієюю
Діти старшого шкільного віку	Для поліпшення м'язової сили, статури і загального фізичного розвитку	Спортивні комплекси Спортивно-ігрові комплекси (велодроми тощо)

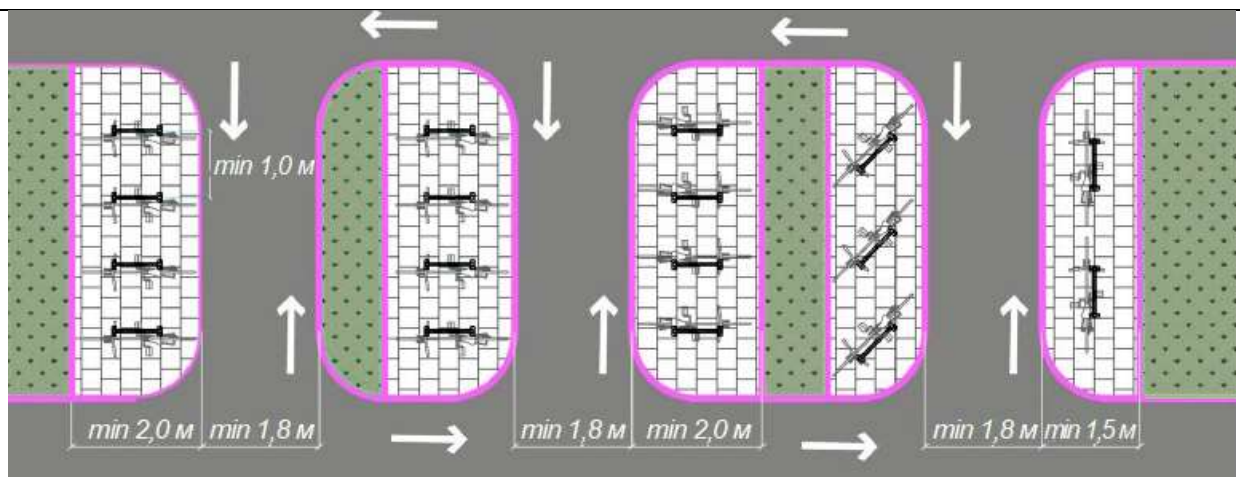
Таблиця А.2 - Параметри ігрового обладнання [11]

Ігрове обладнання	Параметри
Гойдалки	Висота від рівня землі до сидіння гойдалок у стані спокою має бути не менше ніж 0,35 м і не більше ніж 0,635 м. Допускається не більше двох сидінь в одній рамці гойдалок. У подвійних гойдалках не повинні використовуватися разом сидіння для маленьких дітей (коліска) і плоске сидіння для старших дітей
	Висота від землі до сидіння в стані рівноваги має бути від 0,55 м до 0,75 м. Максимальний нахил сидіння при русі назад і вперед - не більше ніж 20°. Конструкція гойдалки не повинна допускати попадання ніг дитини, що сидить в ній, під опорні частини гойдалки, не повинна мати гострих кутів, радіус їх закруглення повинен складати не менше ніж 0,02 м
Каруселі	Мінімальна відстань від рівня землі до нижньої конструкції каруселі, що обертається, має бути не менше ніж 0,06 м і не більше ніж 0,11 м. Нижня поверхня платформи, що обертається, має бути гладкою. Максимальна висота від нижнього рівня каруселі до її верхньої крапки складає 1 м
Гори	Доступ до гори здійснюється через сходи, секцію для лазіння або інші пристосування. Висота скату гори, що стоїть окремо, не повинна перевищувати 2,5 м незалежно від виду доступу. Ширина відкритої і прямої гори не менше ніж 0,7 м і не більше ніж 0,95 м. Стартовий майданчик з похилом до 5° завдовжки не менше ніж 0,3 м, але, як правило, ширина майданчика має дорівнювати горизонтальній проекції ділянки ковзання. На горці, що окремо стоїть, висота бічної огорожі на стартовому майданчику має бути не менше ніж 0,15 м. Кут нахилу ділянки ковзання не повинен перевищувати 60° в будь-якій точці. На кінцевій ділянці скату середній нахил не повинен перевищувати 10°. Край скату гори повинен підгинатися у напрямку до землі з радіусом не менше ніж 0,05 м і кутом загибу не менше ніж 100°. Відстань від краю скату гори до землі має бути не більше ніж 0,1 м. Висота захисного борту на кінцевій ділянці при довжині ділянки ковзання менше ніж 1,5 м - не більше ніж 0,2 м, при довжині ділянки ковзання більше ніж 1,5 м - не більше ніж 0,35 м. Гора - тунель повинна мати мінімальну висоту і ширину 0,75 м

Стійки та їхнє розміщення на велосипедних парковках [12]

Рекомендовані розміри стійки велосипедної парковки з установленням її на анкерних болтах чи бетонних фундаментах [12]

Приклади розташування стійок на велосипедній парковці [12]

Лінія забудови чи інші елементи вулиці Зона велосипедних парковок Проїзна частина	
<i>Велосипедна парковка з розташуванням стійок перпендикулярно до стіни [12]</i>	
Лінія забудови чи інші елементи вулиці Зона велосипедних парковок Проїзна частина	
<i>Велосипедна парковка з розташуванням стійок під кутом до стіни. [12]</i>	
Лінія забудови чи інші елементи вулиці Зона велосипедних парковок Проїзна частина	
<i>Велосипедна парковка з розташуванням стійок паралельно до стіни[12]</i>	

Навчально-методичне видання

**КОМПОЗИЦІЯ В ДИЗАЙНІ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА.
РОЗРОБКА МАЛОЇ АРХІТЕКТУРНОЇ ФОРМИ (МАФ)
НА ОСНОВІ ПРОЄКТУ «КАФЕ НА 50 МІСЦЬ»**

Методичні вказівки та завдання
до виконання практичних занять з композиції
для здобувачів 2 курсу першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти спеціальності G17 «Архітектура та містобудування»

Укладачі: **Гарбар** Марина Володимирівна,
Вайнер Тетяна Володимирівна,
Щурова Вікторія Анатоліївна,

Випусковий редактор *Ю.М. Долгополова*
Комп'ютерне верстання *Ю.М. Долгополової*

Ум. друк. арк. 2,32. Обл.-вид. арк. 2,5
Електронний документ. Вид № 77/V-26.

Виконавець і виготовлювач

Київський національний університет будівництва і архітектури
Проспект Повітряних Сил, 31, Київ, Україна, 03037

Свідectво про внесення до Державного реєстру суб'єктів
видавничої справи ДК № 808 від 13.02.2002